

 BOOKTEGI
Lectura gratuita y legal

Charles Augustus Milvertonen abentura

ARTHUR CONAN DOYLE

BOOKTEGI

Guztion liburuak, guztiontzat

booktegi.eus

ARTHUR CONAN DOYLE

Charles Augustus Milvertonen abentura

Itzulpena:

Peio Vila Parada

Zuzenketa:

Mikel Bustinza Hardcastle

Maketazioa:

Irati Simarro Orue

Hainbat urte igaro dira aipatzen ditudan gertaerak jazo zirenetik, eta oraindik ere errezeloz egiten diet aipamena. Luzean, diskrezio eta isiltasun handienarekin ere, ezinezkoa izango litzateke gertaerak publiko egitea; baina orain, pertsona nagusia giza legearen irismenetik kanpo dago, eta beharrezko ezabaketekin, istorioa inori kalterik egin gabe konta daiteke. Sherlock Holmes jaunaren zein nire ibilbidean esperientzia erabat berezia jasotzen du. Irakurleak barkatuko dit data edo gertaera hura aurkitzeko balio dezakeen beste edozein datu ezkututzen badut.

Arratsaldeko gure ibilaldietako batean irten ginen, Holmes eta biok, eta seirak aldera itzuli ginen neguko arratsalde hotz eta izoztu batean. Holmesek lanpara piztu zuenean, argiak mahaiaren gaineko txartel bat argitu zuen. Begiratu bat eman zion eta, ondoren, nazka-oihu batekin, lurrera bota zuen. Nik jaso eta irakurri egin nuen: CHARLES AUGUSTUS MILVERTON, APPLIEDORE TOWERS, HAMPSTEAD Agentea

—Nor da hau? —galdetu nuen.

—Londresko gizonik gaiztoena —erantzun zuen Holmesek, eseri eta hankak suaren aurrean luzatzen zituen bitartean—. Ba al dago ezer txartelaren atzealdean?
Bira eman nion.

—6:30ean etorriko naiz. C.A.M.", irakurri nuen.

—Hum! Garaiz dabil. Sentitzen al duzu sentsazio narras eta uzkur hori, Watson, Zoologikoko sugeen aurrean zaudenean eta izaki lirdingatsu, labainkor eta pozoitsu horiek ikusten dituzunean, begi hilgarri eta aurpegi zapal eta gaizto horiekin? Bada, horixe da Milvertonek eragiten didana. Berrogeita hamar hiltzailerekin topo egin dut nire ibilbidean, baina horietako okerrenak ere ez zidan ematen lagun honek ematen didan higuina. Eta, hala ere, ezin dut saihestu berarekin negozioak egitea; izan ere, nire gonbidapenari erantzunez dago hemen.

—Baina nor da bera?

—Esango dizut, Watson. Xantaia-egile guztien erregea da. Jainkoak lagundu diezaiola Milvertonen boterearen mende bere sekretua eta ospea erortzen zaion gizonari, eta are gehiago emakumeari. Aurpegi irribarretsuarekin eta marmolezko bihotzarekin, estutu eta estutu egingo ditu guztiz hustu arte. Mutil hau jenio bat da bere erara, eta arrasto hobea utziko zuen lanbide txukunago batean. Bere metodoa honako hau da: jakinarazten du diru kopuru oso handiak ordaintzeko prest dagoela aberatsak edo kargudun pertsonak konprometitzen dituzten gutunengatik. Gauza horiek ez ditu soilik zerbitzari edo neskame traidoreengandik jasotzen, baita sarritan emakume fidatien konfiantza eta maitasuna irabazi duten gizaseme

dotoreengandik ere. Ez da zekena negoziatzerakoan. Badakit zazpiehun libera ordaindu zizkiola morroi bati bi lerroko ohar batengatik, eta familia noble baten hondamendia izan zela emaitza.

Merkatuan dagoen guztia Milvertonengana doa, eta ehunka dira hiri handi honetan bere izena entzutean zurbiltzen direnak. Inork ez daki non eror daitekeen bere atzamarra, aberatsegi eta zoliegi baita egunerokotasunetik bizitzeko. Karta bat urteetan gordeko du, apustua irabazteko momenturik onenean jokatzeko. Esan dut Londresko gizonik txarrena dela, eta galdetzen dizut nola konpara daitekeen bere laguna kolpeka hiltzen duen zakarra gizon honekin, zeinak metodikoki eta patxadaz arima torturatzen duen eta nerbioak estutzen dituen bere diru-zorro puztuak are gehiago handitzeko?

Gutxitan entzun nion nire lagunari hain sentimendu biziz hitz egiten.

—Baina seguru gizon hori legearen mende dagoela? —esan nuen nik.

—Teknikoki, dudarik gabe, baina praktikoki ez. Zer irabaziko luke emakume batek, adibidez, hilabete batzuetako kartzela-zigorra ezarriko balio, bere hondamendia berehala etorriko balitz? Bere biktimak ez dira ausartzen erantzuten. Inoiz pertsona errugabe bati xantaia egingo balio, orduan bai, harrapatuko genuke, baina deabrua bezain argia da. Ez, ez, berari aurre egiteko beste modu batzuk bilatu behar ditugu.

—Eta zergatik dago hemen?

—Bezero ospetsu batek bere kasu errukarria nire eskuetan jarri duelako. Eva Brackwell lady-a da, joan den denboraldiko debuta egin zuen emakumerik ederrena. Hemezortzi egun barru Dovercourt-eko kondearekin ezkontzekoa da. Izaki gaizto honek hainbat gutun zuhur dakarzki —zuhurrak, Watson, ez besterik—, herriko ezkila-mutil gazte txiro bati idatziak. Ezkontza bertan behera uzteko nahikoak lirateke. Milvertonek gutunak kondeari bidaliko dizkio diru kopuru handi bat ordaintzen ez bazaio. Nire lana berarekin elkartzea eta ahalik eta baldintza onenak lortzea da.

Une horretan, klaxun eta zarata bat entzun zen beheko kalean. Begiratzean, karroza dotore bat ikusi nuen, lamparak distira egiten zutela zaldien gainean. Zerbitzari batek atea ireki zuen, eta gizon txiki eta sendo bat, astrakhan-overcoat iletsu batekin jantzita, jaitsi egin zen. Minutu bat geroago gelan zegoen.

Charles Augustus Milverton berrogeita hamar urteko gizona zen, buru intelektual handia zuena, aurpegi borobil, mamitsu eta ilegabea, betiereko irribarre izoztua eta urrezko markodun betaurrekoen atzean distira egiten zuten bi begi gris eta sarkor. Mr. Pickwicken onginahiaren antzeko zerbait zuen bere itxuran, soilik irribarre finkoaren itxurakeriak eta begi urduri eta sarkor horien distira gogorrek desitxuratzen zutena.

Bere ahotsa bere aurpegia bezain leuna eta gozoa zen, esku potolo bat luzatuz hurbildu zenean, lehen bisitan gu ez aurkitu izanaren damua murriztatuz. Holmesek ez zion jaramonik egin luzatutako eskuari eta granitozko aurpegiarekin begiratu zion. Milvertonen irribarrea zabaldu egin zen, sorbaldak jaso zituen, berokia kendu, arretaz aulki baten gainean tolestu eta eseri egin zen.

—Jaun hau... —esan zuen nire norabidean keinu eginez—. Diskretua al da? Zuzena al da?

—Watson doktorea nire laguna eta kidea da.

—Oso ondo, Holmes jauna. Zure bezeroaren interesengatik protestatu dut soilik. Gaia oso delikatua da—

—Watson doktoreak entzun du jada horren berri.

—Orduan negozioarekin jarrai dezakegu. Lady Evagatik ari zarela diozu. Nire baldintzak onartzeko baimena eman al dizu?

—Zeintzuk dira zure baldintzak?

—Zazpi mila libera.

—Eta alternatiba?

—Jaun agurgarria, mingarria zait horretaz hitz egitea, baina dirua 14an ordaintzen ez bada, ziur aski ez da ezkontzarik izango 18an. Bere irribarre jasanezina ohi baino harroagoa zen. Holmesek pixka bat pentsatu zuen.

—Iruditzen zait —esan zuen azkenean— gauzak segurutzat hartzen ari zarela. Badakit, noski, gutun horien edukia. Nire bezeroak egingo du nik aholkatzen diodana. Nire aholkua izango da bere etorkizuneko senarrari istorio osoa kontatzea eta haren eskuzabaltasunean konfiantza izatea.

Milvertonek barre txikia egin zuen.

—Argi dago ez duzula kondea ezagutzen —esan zuen.

Holmesen aurpegiko ezinegonetik garbi ikusi nuen ezagutzen zuela.

—Zer kalte dago gutun horietan? —galdetu zuen.

—Biziak dira —erantzun zuen Milvertonek—. Oso biziak. Andrea korrespontsal xarmangarria zen. Baina ziurtatzen dizut Dovercourt-eko kondeak ez litzuzkeela estimatuko. Dena den, zuk kontrakoa uste baduzu, utz dezagun horrela. Negozio kontu hutsa da. Zure bezeroaren intereserako hobe dela uste baduzu gutun horiek kondearen eskuetan egotea, eroa zinateke horiek berreskuratzeke hainbeste diru ordaintzeagatik. Zutitu eta bere astrakhan-berokia hartu zuen. Holmes haserreak eta umiliazioak jota zegoen.

—Itxaron apur bat —esan zuen—. Azkarregi zoaz. Ahalegin guztiak egingo genituzke halako gai delikatu batean eskandalua saihesteko.

Milverton aulkian eseri zen berriro.

—Ziur nengoen horrela ikusiko zenuela —murrustu zuen.

—Era berean —jarraitu zuen Holmesek—, Lady Eva ez da emakume aberatsa. Ziurtatzen dizut bi mila libera bere baliabideentzako kolpe handia litzatekeela, eta eskatzen duzun kopurua bere ahalmenetik kanpo dagoela. Eskatzen dizut, beraz, zure eskakizunak moderatzeko, eta gutunak nik adierazitako prezioan itzultzeko, hori baita, ziurtatzen dizut, lor dezakezun kopururik handiena.

Milvertonen irribarrea zabaldu egin zen eta begiek umorez distira egin zuten.

—Badakit andrearen baliabideei buruz diozuna egia dela —esan zuen. —Era berean, onartu behar duzu andre baten ezkontza garaia oso egokia dela bere lagunek eta senideek haren izenean ahalegin txiki bat egiteko. Agian zalantzan egongo dira ezkontza-opari egokiarekin. Ziurtatu iezaiezu gutun sorta txiki honek Londresko argimutil eta gurina-ontzi guztiek baino poz handiagoa emango lukeela.

—Ezinezkoa da —esan zuen Holmesek.

—Ene, ene, bai zoritxarrekoa! —oihukatu zuen Milvertonek, poltsiko-liburu mardul bat atereaz—. Ezin dut pentsatu gabe utzi andreek aholku txarra hartzen dutela ahaleginik egiten ez dutenean. Begira hau! Ohar txiki bat erakutsi zuen gutun-azalean armarri bat zuena.

—Hori... beno, agian ez litzateke zuzena izena bihar goizera arte esatea. Baina ordu horretan andrearen senarraren eskuetan egongo da. Eta dena andrea ez delako gai izan ordu betean diamanteak pastan bihurtuz lortuko lukeen kopuru miserable bat lortzeko. Pena handia da. Gogoratzen duzu Miss Miles eta Dorking koronelaren arteko konpromisoaren bat-bateko amaiera? Ezkontza baino bi egun lehenago Morning Post-ean paragrafo bat agertu zen dena bertan behera geratu zela esateko. Eta zergatik? Sinestezina da, baina mila eta berrehun libera

eskasek konponduko lukete auzi osoa. Ez al da penagarria? Eta hor aurkitzen zaitut, zentzuzko gizona, baldintzak eztabaidatzen zure bezeroaren etorkizuna eta ohorea jokoan daudenean. Harritu egiten nauzu, Holmes jauna.

—Diodana egia da —erantzun zuen Holmesek—. Dirua ezin da aurkitu. Ziur aski hobe da zuretzat eskaintzen dizudan kopuru handia hartzea emakume honen karrera hondatzea baino, horrek ez baitizu inolako onurarik ekarriko.

—Hor egiten duzu huts, Holmes jauna. Azaleratze batek zeharka onura handia ekarriko lidake. Antzeko zortzi edo hamar kasu ditut bidean. Lady Evagatik eredu ziko zigorra jarri dudala zabalduko balitz, gainontzekoak askoz ere arrazoizkoagoak izango lirateke. Ikusten duzu nire puntua? Holmes aulkian zutitu zen.

—Jarri bere atzean, Watson. Ez utzi ateratzen! Orain, jauna, ikus dezagun ohar-liburu horren edukia. Milverton arratoia bezain azkar irristatu zen gelaren aldera, eta paretaren kontra geratu zen.

—Holmes jauna, Holmes jauna! —esan zuen, berokiaren aurrealdea itzuliz eta barruko poltsikotik ateratzen zen errebolber handi baten ipurdia erakutsiz—. Espero nuen zerbait originala egingo zenuela. Hau hainbestetan egin da, eta zer onura atera da inoiz? Ziurtatzen dizut hortzetaraino armatuta nagoela, eta prest nagoela nire arma erabiltzeko, legeak babestuko nauela jakinda. Gainera, gutunak ohar-liburu batean ekarriko nituela pentsatzea okerra da. Ez nuke horrelako erokeriarik egingo. Eta orain, jaunak, elkarrizketa pare bat ditut arratsalde honetan, eta bide luzea dago Hampstead-eraino. Aurrera egin zuen, berokia hartu, eskua errebolber gainean jarri eta aterantz jo zuen. Nik aulki bat jaso nuen, baina Holmesek buruarekin ezetz egin zidan, eta berriro utzi nuen. Agur, irribarre eta begi-kliska batekin, Milverton gelatik kanpo zegoen, eta une batzuk geroago karrozaren atearen kolpea eta gurpilen hotsa entzun genituen urruntzen zen bitartean. Holmes mugiezin geratu zen suaren ondoan, eskuak praketako poltsikoetan sartuta, kokotsa bularraren gainean eta begiak txingarretan finko. Ordu erdiz isilik eta geldirik egon zen.

Ondoren, erabaki bat hartu duen gizonaren keinuarekin, zutitu eta bere logelara joan zen. Handik gutxira, langile gazte bat, ahuntzen-bizarra eta itxura harroarekin, lanpararekin bere buztinezko pipa piztu eta kalera jaitsi zen.

—Itzuliko naiz uneren batean, Watson —esan zuen, eta gauean desagertu zen. Ulertu nuen Charles Augustus Milvertonen aurkako kanpaina hasi zuela; baina ez nuen amestu ere egin kanpaina horrek hartuko zuen forma bitxia. Egun batzuetan Holmes ordu guztietan sartu eta irten zen jantzi horrekin, baina Hampsteaden ematen zuela denbora eta ez zuela alferrik galtzen esateaz gain, ez nekien ezer egiten ari zenari buruz.

Azkenean, arratsalde ekaitzsu batean, haizeak oihukatzen eta leihoen kontra jotzen zuenean, bere azken espediziotik itzuli zen, eta mozorroa kenduta, suaren aurrean eseri eta barre egin zuen bere modu isil eta barnekoan.

—Ez nindukezu ezkontzeko gizona deituko, Watson?

—Ez, noski!

—Interesgarria irudituko zaizu jakitea hitz emanda nagoela.

—Lagun agurgarria! Zoriont...

—Milvertonen neskamearekin.

—Ene Jainkoa, Holmes!

—Informazioa behar nuen, Watson.

—Seguru urrunegi joan zarela?

—Urratsa beharrezkoa zen. Iturgina naiz, negozio oparoa duena, Escott izenekoa. Arratsaldero berarekin irten naiz, eta berarekin hitz egin dut. Jainko maitea, elkarriketa horiek! Dena den, nahi nuen guztia lortu dut. Milvertonen etxea nire eskuaren ahurra bezala ezagutzen dut.

—Baina neska, Holmes? Sorbaldak jaso zituen.

—Ezin da lagundu, Watson agurgarria. Zure kartak ahalik eta ondoen jokatu behar dituzu halako apustua mahaiaren gainean dagoenean. Dena den, pozten naiz esateaz badudala arerio gorrotatu bat, ziur aski nire lekua hartuko duena bizkarra ematen dudan unean. Zer gau bikaina den!

—Eguraldi hau gustatzen zaizu?

—Nire helbururako balio du. Watson, gaur gauean Milvertonen etxean sartzeko asmoa dut. Arnasa estutu zitzaidan, eta azala hoztu zitzaidan hitz horiekin, erabaki sendoz eta poliki esanak. Gaueko tximista batek paisaia zabal baten xehetasun guztiak begi-bistan uzten dituen bezala, kolpe batez ikusi nituen ekintza horren ondorio posible guztiak: detekzioa, atxiloketa, karrera ohoratua porrot eta desohore konponezinean amaitzea, nire laguna bera Milverton gogaikarriaren mende.

—Jainkoaren izenean, Holmes, pentsatu zer egiten ari zaren! —oihukatu nuen.

—Lagun agurgarria, arreta handiz pentsatu dut. Ez naiz sekula presaka ibiltzen nire ekintzetan, eta ez nuke horrelako bide indartsu eta arriskutsua hartuko beste aukerarik balego.

Ikus dezagun gaia argi eta garbi. Onartuko duzu ekintza moralki justifikagarria dela, nahiz eta teknikoki kriminala izan. Bere etxean sartzea bere poltsiko-liburua indarrez hartzea baino ez da —laguntzeko prest zinen ekintza bat—. Nire buruan hausnartu nuen.

—Bai —esan nuen—, moralki justifikagarria da gure helburua legez kanpoko helburu baterako erabiltzen diren gauzak soilik hartzea bada.

—Hain zuzen ere. Moralki justifikagarria denez, arrisku pertsonalaren galdera besterik ez dut pentsatu behar. Jaun batek ez lioke garrantzi handirik eman behar honi andrea bere laguntzaren premia larrian dagoenean, ezta?

—Oso egoera faltsuan egongo zara.

—Beno, hori arriskuaren parte da. Ez dago gutun hauek berreskuratzeko beste bide posiblerik. Andre dohakabeak ez du dirurik, eta ez dago konfiantza dezakeen inor bere inguruan. Bihar da azken eguna, eta gaur gauean gutunak lortzen ez baditugu, bilau honek bere hitza beteko du eta bere hondamendia ekarriko du. Beraz, nire bezeroa bere zortera utzi behar dut, edo azken karta hau jokatu behar dut. Gure artean, Watson, kirol-duelu bat da Milverton eta nire artean. Berak, ikusi zenuen bezala, lehenengo trukeetan abantaila izan zuen, baina nire autoestimua eta ospea jokoan daude amaierara arte borrokatzeko.

—Beno, ez zait gustatzen, baina suposatzen dut horrela izan behar duela —esan nuen—. Noiz hasiko gara?

—Ez zara etorriko?

—Orduan ez zara joango —esan nuen nik—. Ohorezko hitza ematen dizut —eta nire bizitzan ez dut inoiz hautsi— poliziara joango naizela eta salatuko zaitudala abentura hau nirekin partekatzen uzten ez badidazu.

—Ezin didazu lagundu.

—Nola dakizu hori? Ezin duzu jakin zer gerta daitekeen. Dena den, nire erabakia hartuta dago. Zuk ez ezik, beste batzuek ere badugu autoestimua eta ospea.

Holmes haserre agertu zen, baina kopeta argitu zitzaion eta sorbaldan kolpe bat eman zidan.

—Beno, beno, lagun agurgarria, hala izan dadila. Urteak daramatzagu gela bera partekatzen, eta dibertigarria litzateke gelaxka bera partekatzen amaituko bagenu. Badakizu, Watson, ez zait axola zuri aitortzea beti izan dudala ideia oso kriminal eraginkorra izango nintzatekeela. Hau da nire bizitzako aukera zentzu horretan. Begira hau! Tiradera batetik larruzko zorro txiki dotore bat atera zuen, eta irekitzean instrumentu distiratsu batzuk erakutsi zituen.

—Hau maila goreneko etxe-lapurrerako kita da, gaur egungoa: nikelatutako palanka, diamante-puntako kristal-moztailea, gako moldagarriak eta zibilizazioaren martxak eskatzen duen hobekuntza moderno guztiak. Hemen dago, baita ere, nire linterna iluna. Dena ordenan dago. Ba al duzu oinetako isilik?

—Gomazko sueladun tenis-oinetakoak ditut.

—Bikain. Eta maskara bat?

—Pare bat egin ditzaket zetazko ehun beltzarekin.

—Ikusten dut joera natural handia duzula mota honetako gauzetarako. Oso ondo; egin maskarak. Zerbait hotza afalduko dugu irten aurretik. Bederatziak eta erdiak dira. Hamaitetan Church Row-raino joango gara. Hamabost minutuko ibilaldia dago handik Appledore Towers-era. Gauerdia baino lehen lanean egongo gara. Milverton lozorro handikoa da, eta puntuan erretiratzen da hamarrak eta erdietan. Zorte apur batekin hemen izango gara bilerako bientzat, Lady Evaren gutunak nire poltsikoan ditudala.

Holmes eta biok gala-jantziak jantzi genituen, etxera bidean gindoazen bi antzerki-zale ginela iruditzeko. Oxford Street-en hansom-karroza bat hartu eta Hampstead-eko helbide batera joan ginen. Han gure cab-a ordaindu genuen, eta berokiak ondo lotuta —hotz ikaragarria egiten baitzuen eta haizeak gu zeharkatzen gintuela baitzirudien— Heath-eko ertzean zehar ibili ginen.

—Tratu delikatua behar duen negozioa da —esan zuen Holmesek—. Dokumentu hauek mutilaren estudioko kutxa gotor batean daude, eta estudioa bere logelaren aurre-gela da. Bestalde, ondo bizi diren gizon sendo eta txiki horiek guztiak bezala, lozorro sakonekoa da. Agathak —hori da nire emaztegaia— dio zerbitzarien artean txantxa dela nagusia esnatzea ezinezkoa dela. Idazkari bat du bere interesen aldekoa, egun osoan estudiotik mugitzen ez dena. Horregatik goaz gauez. Gero, lorategian dabilen txakur gaizto bat du. Azken bi arratsaldeetan berandu elkartu naiz Agatharekin, eta berak piztia giltzapetzen du bidea libre uzteko. Hau da etxea, bere lursailetan dagoen handi hau. Atetik orain eskuinera ereinotzen artean. Maskarak hemen jar ditzakegu, nire ustez. Ikusten duzu, ez dago argi-izpirik leihoetan, eta dena bikain dabil. Gure zetazko maskara beltzekin, Londresko bi pertsonaia bortitzenetan

bihurtu gintuztenak, etxe isil eta goibelera hurbildu ginen. Teilatuzko veranda bat luzatzen zen alde batetik, hainbat leiho eta bi atez lerrokatuta.

—Hori bere logela da —murrutzu zuen Holmesek—. Ate hau zuzenean estudiora doa. Hobekien etorriko litzaiguke, baina giltzaz gain kisketarekin dago itxita, eta zarata gehiegi egingo genuke sartzetakoan. Zatoz hemendik. Negutegi bat dago egongelara irekitzen dena. Lekua giltzatuta zegoen, baina Holmesek kristalezko zirkulu bat kendu eta giltza barrutik biratu zuen. Une bat geroago atea itxi zuen gure atzetik, eta legez kanpoko etxe-lapur bihurtu ginen legearen aurrean. Negutegiko aire bero eta lodiak eta landare exotikoen usain itogarriak eztarritik heldu ziguten. Eskuaz heldu ninduen iluntasunean eta azkar eraman ninduen gure aurpegiak ukitzen zituzten zuhaixka-multzoen artetik. Holmesek botere nabarmenak zituen, arretaz landuak, ilunpean ikusteko. Oraindik nire eskuari helduta, ate bat ireki zuen, eta konturatu nintzen gela handi batean sartu ginela, non handik gutxira puru bat erre zen. Altzarien artean bidea aurkitu zuen, beste ate bat ireki eta gure atzetik itxi zuen. Eskua luzatzean paretan zintzilik zeuden hainbat beroki sentitu nituen, eta pasillo batean nengoela ulertu nuen. Han zehar ibili ginen, eta Holmesek oso suabe ireki zuen eskuineko ate bat.

Zerbait irten zen gure aurka, eta bihotza ahora etorri zitzaidan, baina barre egin nezakeen katua zela konturatu nintzenean. Su bat zegoen piztuta gela berri honetan, eta berriro airea tabako-keaz kargatuta zegoen. Holmes behatz-puntetan sartu zen, nik jarraitu arte itxaron zuen, eta gero oso goxo itxi zuen atea. Milvertonen estudioan ginen, eta urrutiko aldeko kortina batek bere logelarako sarrera erakusten zuen.

Su ona zen, eta gela haren bidez argizatuta zegoen. Atetik gertu etengailu elektrikoaren distira ikusi nuen, baina ez zen beharrezkoa, ezta segurua ere, piztea. Sutondoaren alde batean gortina astun bat zegoen, kanpotik ikusi genuen leihoa estaltzen zuena. Beste aldean verandarako atea zegoen. Mahaigain bat zegoen erdian, larru gorri distiratsuzko aulki birakari batekin. Aurrean liburutegi handi bat zegoen, Atenearen marmolezko busto batekin gainean. Liburutegiaren eta paretaren arteko kantoian kutxa gotor berde altu bat zegoen, suaren argiak bere aurpegiko letoizko botoi polituetan distira egiten zuela.

Holmes hurbildu eta begiratu zion. Gero logelako ateraino joan zen, eta burua makurtuta arretaz entzun zuen. Ez zen barrutik soinurik ateratzen. Bitartean, bururatu zitzaidan zentzuzkoa litzatekeela gure ihesbidea kanpoko atearen bidez ziurtatzea, beraz, aztertu egin nuen. Harrituta, ez zegoen ez giltzaz ez kisketaz itxita! Holmes besoan ukitu nuen, eta bere maskaradun aurpegia norabide horretara zuzendu zuen. Ikusi nuen harritu egin zela, eta ni bezain harrituta zegoen, argi eta garbi.

—Ez zait gustatzen —murrutzu zuen, ezpainak nire belarrira hurbilduz. —Ezin dut guztiz ulertu. Dena dela, ez dugu denborarik galtzeko.

—Ezer egin dezaket?

—Bai, egon atearen ondoan. Norbait datorrela entzuten baduzu, itxi kisketa barrutik, eta etorri garen bezala alde egingo dugu. Beste aldetik badatoz, ate honetatik irten gaitzke lana eginda badago, edo leiho-gortina hauen atzean ezkutatu oraindik ez badago. Ulertzen duzu? Buruarekin baietz egin nuen eta atearen ondoan geratu nintzen. Beldurraren lehen sentsazioa pasatua zen, eta orain legearen defendatzaile ginenean baino emozio handiagoa sentitzen nuen. Gure misioaren helburu altua, desinteresatua eta zaldun-erakoa zela jakiteak, gure aurkariaren izaera bilauarekin batera, abenturari kirol-interesa gehitzen zion. Errudun sentitu beharrean, poztu eta gozatu egiten nintzen gure arriskuekin. Mirestuta ikusi nuen Holmes bere tresna-zorroa zabaltzen eta bere tresna aukeratzen operazio delikatu bat egiten duen zirujau baten zehaztasun zientifiko eta lasaitasunarekin. Banekien kutxa gotorrak irekitzea bere zaletasun berezia zela, eta ulertu nuen munstro berde eta urreztatu horren aurrean egoteak ematen zion poza; andretxo askoren ospea bere barruan zuen herensugea zen. Gala-jantziko mahukak igota —bere berokia aulki batean utzi zuen—, Holmesek bi zulagailu, palanka bat eta hainbat gako-maisu jarri zituen. Erdiko atean nengoen begiak beste biei begira, edozein larrialdietarako prest, nahiz eta nire planak nahiko lausoak izan etengo bagintuzte zer egingo nukeen jakiteko. Ordu erdiz Holmesek energia handiz lan egin zuen, tresna bat utzi eta bestea hartuz, mekaniko prestatu baten indar eta goxotasunarekin bakoitza manipulatu. Azkenean "klik" bat entzun nuen, ate berde zabala ireki zen, eta barruan paper pakete batzuk ikusi nituen, bakoitza lotuta, zigilatuta eta idatzita. Holmesek bat hartu zuen, baina zaila zen suaren argiarekin irakurtzea, eta bere linterna ilun txikia atera zuen; arriskutsua zen, Milverton ondoko gelan egonda, argi elektrikoa piztea. Bat-batean gelditu egin zela ikusi nuen, arretaz entzun zuen, eta berehala kutxa gotorraren atea itxi, bere berokia hartu, tresnak poltsikoetan sartu eta leiho-gortinaren atzean sartu zen, niri gauza bera egiteko keinua eginez. Bere zentzumen zorrotzek zer sumatu zuten orduan bakarrik entzun nuen nik. Zarata bat zegoen etxearen barruan. Ate bat kolpetik itxi zen urrunean. Gero, murmurio nahasi eta motel bat pauso astunen hots neurtu bihurtu zen, azkar hurbiltzen zirenak. Gelaren kanpoko pasilloan zeuden. Atean gelditu ziren. Atea ireki zen. Soinu zorrotz bat entzun zen argi elektrikoa piztean. Atea berriro itxi zen, eta puru baten ke usain sarkorra iritsi zitzaigun sudurreraino. Gero, pausok aurrera eta atzera, aurrera eta atzera jarraitu zuten, guregandik metro gutxira. Azkenean, aulki baten karraska entzun zen, eta pausoak gelditu ziren. Gero, giltza baten hotsa entzun zen sarraila batean, eta paperen hotsa entzun nuen.

Orain arte ez nintzen ausartu kanpora begiratzen, baina orain poliki gortinen arteko tartea ireki eta begiratu nuen. Holmesen sorbaldak nirearen kontra egiten zuen presioagatik banekien berak ere ikusten zuela. Gure aurrean, ia gure irismenera, Milvertonen bizkar zabal eta borobila zegoen. Argi zegoen guztiz oker kalkulatu genituela bere mugimenduak, ez zela sekula bere logelara joan, baizik eta etxearen urrutiko hegalean zegoen smoking edo billar gela batean egon zela esker, guk ikusi ez genituen leihoak zituena.

Bere buru zabal eta grizura, burusoiltasun orban distiratsu batekin, gure ikusmenaren aurrealdean zegoen. Larru gorritzko aulkian atzerantz etzanda zegoen, hankak luzatuta, eta puru beltz luze bat zuen ahoan angelu batean. Smoking-jaka erdi-militar bat zeraman, claret kolorekoa, belusezko lepo beltzarekin. Eskuan legezko dokumentu luze bat zuen, modu axolagabean irakurtzen ari zena, tabako-kearen zirkuluak botatzen zituen bitartean. Ez zegoen laster joateko asmorik bere jarrera lasai eta erosoan. Holmesen eskua nirean sartzen sentitu nuen eta estu egin zidan lasaitzeko, egoera bere kontrolpean zegoela eta lasai zegoela esateko bezala. Ez nengoen ziur ikusi ote zuen nire posiziotik argi zegoena: kutxa gotorraren atea ez zegoela ondo itxita, eta Milvertonek edozein unetan ikus zezakeela. Nire buruan erabakia nuen bere begirada finkoagatik ikusi zuela ziur banengoen, salto egingo nuela, nire berokia buruan botako niola, helduko niola eta gainontzekoa Holmesen esku utziko nuela.

Baina Milvertonek ez zuen inoiz gora begiratu. Eskuan zituen paperek axolagabeki interesatzen zuten, eta orrialdez orrialde pasatzen zituen abokatuaren argumentua jarraituz. Gutxienez, pentsatu nuen, dokumentua eta purua amaitzean bere gelara joango dela, baina ez bat ez bestea amaitu baino lehen garapen nabarmen bat gertatu zen, gure pentsamenduak beste bide batetik eramanean zituena.

Hainbat aldiz ikusi nuen Milvertonek erlojuari begiratzen ziola, eta behin jaiki eta berriro eseri zen, ezinegon keinu batekin. Ordu horretan hitzordu bat izan zezakeenaren ideia, ordea, ez zitzaidan bururatu kanpoko verandatik soinu apal bat iritsi zitzaidan arte. Milvertonek paperak utzi eta tente geratu zen aulkian. Soinua errepikatu egin zen, eta gero kolpe leun bat entzun zen atean. Milverton jaiki eta ireki egin zuen.

—Beno —esan zuen labur—, ia ordu erdi berandu zabilta.

Beraz, hori zen itxi gabeko atearen eta Milvertonen gaueko erne-egotearen azalpena.

Emakume baten soinekoaren hots leuna entzun zen. Gortinen arteko zirrikitia itxi nuen Milvertonen aurpegia gure norabiderantz biratu zenean, baina orain oso arretaz berriro irekitzera ausartu nintzen. Bere aulkira itzuli zen, purua oraindik ahoaren kantoian angelu harro batean zuela. Haren aurrean, argi elektrikoaren azpian, emakume lirain, altu eta ilun bat zegoen, aurpegian belo bat eta kapa bat kokotseraino bilduta. Bere arnasa azkarra zen eta bere irudi lirainaren hazbete bakoitza sentimendu handiz dar-dar egiten ari zen.

—Beno —esan zuen Milvertonek—, gau osoko loa galarazi didazu, laztana. Espero dut merezi izatea. Ezin zinen beste uneren batean etorri, eh? Emakumeak buruarekin ezetz egin zuen..

—Beno, ezin bazenuen, ezin zenuen. Kondesa andre gogorra bada, orain duzu berarekin berdintzeko aukera. Jainkoak bedeinka zaitzala, neska, zergatik zabilta dardarka? Hori da! Eutsi zeure buruari! Orain, goazen negoziotara. —Ohar bat hartu zuen bere mahaiko tiraderatik—. —Albert kondesa konprometitzen duten bost gutun dituzula diozu. Saldu nahi dituzu. Nik erosi nahi ditut. Orain arte ondo. Prezioa jartzea falta da soilik. Gutunak ikuskatu nahi nituzke, noski. Benetako ale onak badira... Ene Jainkoa, zu zara?

Emakumeak, hitzik esan gabe, beloa altxatu eta kapa kokotsetik kendu zuen. Aurpegi ilun, ederra eta profil markatua zen Milvertoni aurre egiten ziona; sudur kurbatua, kuliska ilun eta markatuak, begi distiratsu eta gogorrak babesten zituztenak, eta ezpainen meheko aho zuzena irribarre arriskutsu batean jarrita.

—Ni naiz —esan zuen—, bizitza hondatu zenion emakumea.

Milvertonek barre egin zuen, baina beldurra sentitzen zen bere ahotsan. —Oso kaskagorria izan zinen —esan zuen. —Zergatik bultzatu ninduzun halako muturrekoetara? Ziurtatzen dizut ez niola euli bati ere kalterik egingo nire borondatez, baina gizon bakoitzak bere negozioa du, eta zer egin behar nuen nik? Zure ahalmenen barruko prezioa jarri nuen. Ez zenuen ordaindu nahi izan.

—Beraz, gutunak nire senarrari bidali zenizkion, eta hura —inoiz bizi izan den gizasemerik nobleena, bere bota-lokarriak lotzeko ere merezi ez nuen gizona— bihotza hautsita hil zen.

Gogoratzen duzu ate horretatik sartu nintzen azken gau hartan? Errukia eskatu eta erregutu nizun, eta aurpegira barre egin zenidan orain barre egiten saiatzen ari zaren bezala, baina zure bihotz koldarrak ezin ditu ezpainak dardara egitea saihestu? Bai, ez zenuen inoiz pentsatu ni hemen berriro ikustea, baina gau hartan ikasi nuen nola elkartu nintekeen zurekin aurrez aurre, eta bakarrik. Beno, Charles Milverton, zer duzu esateko?

—Ez pentsatu beldurtu ahal naizunik —esan zuen berak, zutituz. —Ahotsa goratzea besterik ez dut nire zerbitzariei deitzeko eta zu atxilotzeko. Baina zure haserre naturala ulertuko dut.

Irten gelatik berehala etorri zaren bezala, eta ez dut gehiago hitz egingo!

Emakumea bertan geratu zen eskua bularrean sartuta, eta irribarre hilgarri bera bere ezpain mehe finkoetan.

—Ez duzu bizitza gehiago hondatuko nirea hondatu zenuen bezala. Ez duzu bihotz gehiago estutuko nirea estutu zenuen bezala. Mundua gauza pozoitsu honetatik libratuko dut. Hartu hori, txakur horrek, eta hori! Eta hori! Eta hori! Eta hori! Errebolber distiratsu txiki bat atera zuen eta danborra Milvertonen gorputzean hustu zuen, kanoia bere alkandoraren aurrealdetik bi oinetara. Milverton atzera egin zuen, eta gero mahaiaren gainera erori zen, gogor eztulka eta paperen artean atzaparrez helduz. Gero, zutik jarri zen indarrez, beste tiro bat jaso zuen, eta lurrera erori zen. —Akabatu nauzu —oihukatu zuen, eta geldi geratu zen. Emakumeak arretaz begiratu zion eta orpoa sartu zion gora begira zuen aurpegian. Berriro begiratu zion, baina ez zen soinurik edo mugimendurik. Rustle (soinu) zorrotz bat entzun nuen, gaueko aireak gela berotuan sartu zuen, eta mendekatzailea joana zen.

Gure aldetik inork ezin izango zuen gizona bere zorterik salbatu, baina emakumeak tiroak Milvertonen gorputz uzkurrian botatzen zituen bitartean, salto egiteko nengoela, Holmesen helduleku hotz eta sendoa sentitu nuen nire eskumuturrean. Helduleku irmo eta mugatzaile horren argumentu osoa ulertu nuen: gure kontua ez zela, justiziak bilau bat harrapatu zuela; gure betebeharrak eta gure helburuak genituela, eta horiek ez genituela begi-bistatik galdu behar.

Baina emakumea gelatik irten bezain lasar, Holmes, urrats azkar eta isilekin, beste atean zegoen. Giltza sarrailan biratu zuen. Une berean ahotsak entzun genituen etxean eta korrika zihoazen oinak. Errebolber tiroek etxea esnatu zuten. Lasaitasun osoz Holmes kutxa gotorrera joan zen, bi besoak gutun sortez bete zituen eta suetara bota zituen guztiak. Behin eta berriz egin zuen, kutxa gotorra hutsik geratu zen arte. Norbaitek heldulekua biratu eta atea kanpotik

jo zuen. Holmesek azkar begiratu zuen ingurura. Milvertonentzat heriotzaren mezularia izan zen gutuna, dena bere odolez zikinduta, mahaian zegoen. Holmesek sutan zeuden paperen artean bota zuen. Gero kanpoko ateko giltza atera zuen, nire atzetik irten zen eta kanpotik itxi zuen. —Hemendik, Watson —esan zuen—, norabide honetan lorategiko pareta igo dezakegu.

Ezin izango nuen sinetsi alarma hain azkar zabaldu zitekeenik. Atzera begiratzean, etxe handia argiz beteta zegoen. Aurreko atea irekita zegoen, eta irudiak zihoazen korrika bidean zehar. Lorategi osoa jendez bizirik zegoen, eta tipo batek oihu egin zuen verandatik atera ginenean eta gure orpoen atzetik jarraitu zigun. Holmesek lurra ezin hobeto ezagutzen zuela zirudien, eta zuhaitz txikien landaketa baten artean azkar ibili zen, ni bere ondoan, eta gure lehen jazartzailea gure atzetik arnaska. Sei oineko pareta zen gure bidea mozten zuena, baina berak salto egin zuen gora eta gainetik. Nik gauza bera egin nuenean, atzeko gizonaren eskua nire orkatila heltzen sentitu nuen; baina ostiko batekin askatu nintzen, eta kristalez betetako koping (ertza) batetik gora egin nuen. Zuhaixa batzuen artean aurpegiz erori nintzen, baina Holmesek une batean zutik jarri ninduen, eta elkarrekin korrika egin genuen Hampstead Heath-eko hedadura erraldoian zehar. Bi mila egin genituen korrika, suposatzen dut, Holmesek azkenean gelditu eta arretaz entzun zuen arte. Isiltasun osoa zegoen gure atzean.

Jazartzaileak astindu genituen, eta seguru ginen.

Gosaldu eta goizeko pipa erretzen ari ginen, erregistratu dudan esperientzia nabarmenaren biharamunean, Lestrade jauna, Scotland Yardekoa, oso serio eta dotore, gure gela xumean sartu zenean.

—Egun on, Holmes jauna —esan zuen—. Egun on. Galdetu dezaket oso lanpetuta zauden momentu honetan?

—Ez zu entzuteko bezain lanpetuta.

—Pentsatu dut, agian, ezer berezirik ez bazenuen esku artean, lagundu nahi izango zenigukeela bart gauean Hampsteaden gertatutako kasu oso nabarmen batean.

—Ene! —esan zuen Holmesek—. Zer izan zen?

—Hilketa bat —hilketa dramatiko eta nabarmen bat. Badakit zein sutsua zaren gauza hauekin, eta mesede handia egingo zenidake Appledore Towers-era etorriko bazina eta zure aholkua emango bazenigu. Ez da ohiko krimena. Begiak jarrita genituen Milverton jauna honen gainean aspaldi, eta, gure artean, bilau samarra zen. Badakigu xantaia egiteko erabiltzen zituen paperak zituela. Paper horiek guztiak hiltzaileek erre dituzte. Ez dute baliozko ezer hartu, ziur aski kriminalak kargu oneko gizonak baitziren, haien helburu bakarra gizarte-erakusketa saihestea zela.

—Kriminalak? —oihukatu zuen Holmesek—. Pluralean?

—Bai, bi ziren. Ia-ia ekintzan harrapatu genituen. Haien oinatzak ditugu, haien deskribapena dugu; hamarretik bederatzi da aurkituko ditugula. Lehenengoa azkarregia izan zen, baina bigarrena azpi-lorezainak harrapatu zuen, eta borroka baten ondoren bakarrik egin zuen ihes.

Ertaina zen, gorpuzkera sendokoa, masailezur karratua, lepo lodia, bibotea, maskara bat begien gainean.

—Hori nahiko lausoa da —esan zuen Sherlock Holmesek—. Bada, Watsonen deskribapena izan liteke!

—Egia da —esan zuen ikuskatzaileak, oso dibertituta—. Watsonen deskribapena izan liteke.

—Beno, beldur naiz ezin dizudala lagundu, Lestrade —esan zuen Holmesek. —Kontua da Milverton lagun hau ezagutzen nuela, Londresko gizonik arriskutsuenetakotzat hartzen nuela, eta uste dut badirela legeak ukitu ezin dituen krimen batzuk, eta, beraz, nolabait, mendekua justifikatzen dutenak. Ez, ez du balio eztabaidatzeak. Erabakia hartuta dut. Nire sinpatiak kriminalekin daude biktima horrekin baino, eta ez dut kasu hau hartuko.

Holmesek ez zidan hitz bat ere esan ikusi genuen tragediari buruz, baina goiz osoan ikusi nuen oso pentsakor zegoela, eta bere begirada galduak eta modu abstraktuak ematen zidan memoriatik zerbait gogoratzen saiatzen ari zen gizonaren itxura. Bazkaltzen ari ginen, bat-batean zutik jarri zenean.

—Jove-gatik, Watson! Badut! —oihukatu zuen—. Hartu txapela! Etorri nirekin! Baker Streetetik behera eta Oxford Streetetik zehar joan zen abiadura handian, Regent Circusera iritsi arte. Hemen, ezkerrean, eguneko ospetsu eta edertasunen argazkiz betetako erakusleihu bat dago. Holmesen begiak horietako baten gainean geratu ziren, eta bere begirada jarraituz, gorte-jantziz jantzitako andrea regal eta dotore baten argazkia ikusi nuen, bere buru noblean diamantezko tiara altu bat zuena. Sudur kurbatu delikatu horri begiratu nion, kuliska markatuei, aho zuzenari eta haren azpiko kokots txiki eta senduari. Gero arnasa estutu zitzaidan noble eta estatu-gizon handi haren titulu historikoa irakurtzean, haren emaztea izan baitzen. Nire begiek Holmesenarekin topo egin zuten, eta hatza ezpainetara eramanean zuen leiho hartatik aldendu ginenean.